

YOSHLAR IJTIMOIYLASHUVIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING ROLI

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

1-kurs pedagogika yo'nalishi magistranti

Rahmonova Shahnoza Jo'raqul qizi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada yoshlar ijtimoiylashuvi jarayonida ommaviy axborot vositalarining (OAV) tutgan o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, OAVning yoshlar dunyoqarashi, xulq-atvori va qadriyatlariga ta'siri, ijobiy hamda salbiy jihatlari yoritilgan. Yoshlarning to'g'ri shakllanishida axborot oqimidan oqilona foydalanish zarurligi ilmiy asosda bayon etiladi.*

Kalit so'zlar: *ijtimoiylashuv, ommaviy axborot vositalari, yoshlar, tarbiya, axborot madaniyati, internet, media savodxonlik.*

Annotation: *This article analyzes the role of mass media in the socialization of youth. It highlights the influence of media on young people's worldview, behavior, and values, as well as its positive and negative aspects. The importance of proper use of information resources in shaping youth is explained on a scientific basis.*

Keywords: *socialization, mass media, youth, upbringing, information culture, internet, media literacy.*

Kirish

Bugungi globallashuv davrida yoshlarning ijtimoiylashuvi murakkab va ko'p qirrali jarayonga aylangan. Zamonaviy jamiyatda ommaviy axborot vositalari — televideniye, radio, matbuot, internet va ijtimoiy tarmoqlar yoshlarning hayotida muhim o'rin egallaydi. Ayniqsa, internet va mobil texnologiyalar rivojlanishi natijasida yoshlar turli xil axborotlarni tez va oson qabul qilish imkoniga ega bo'ldilar.

Ijtimoiylashuv — bu shaxsning jamiyatga moslashuvi, undagi ijtimoiy me'yorlar, qadriyatlar va xulq-atvor qoidalarini o'zlashtirish jarayonidir. Bu jarayonda oila, ta'lim muassasalari bilan bir qatorda OAV ham muhim rol o'ynaydi.

Asosiy qism

Ommaviy axborot vositalari yoshlarning dunyoqarashi va tafakkurini shakllantirishda kuchli vosita hisoblanadi. Ular orqali yoshlar jamiyatdagi yangiliklar, ilm-fan yutuqlari, madaniyat va san'at sohasidagi o'zgarishlar haqida ma'lumot oladi. Bu esa ularning bilim doirasini kengaytiradi.

Pedagogik jihatdan qaralganda, OAV yoshlarning ta'lim jarayonini boyituvchi vosita bo'lib xizmat qiladi. Masalan, ta'limiy dasturlar, ilmiy videolar, onlayn kurslar orqali o'quvchilar o'z bilimlarini mustahkamlashlari mumkin. Shuningdek, turli motivatsion chiqishlar, muvaffaqiyat hikoyalari yoshlarni o'qishga va o'z ustida ishlashga undaydi.

Biroq OAVning salbiy ta'sirlari ham mavjud. Ayrim hollarda yoshlar zararli yoki noto'g'ri axborotlarga duch kelishi mumkin. Zo'ravonlik, yengil hayot tarzi, noto'g'ri qadriyatlarni targ'ib qiluvchi materiallar yoshlar ongiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa ularning xulq-atvorida turli muammolarni keltirib chiqarishi mumkin.

Psixologik nuqtai nazardan, yoshlar OAV ta'siriga tez beriluvchan bo'ladi. Ayniqsa, o'smirlik davrida ular o'ziga ideal izlaydi va ko'pincha internet yoki televideniyaedagi shaxslarni o'rnak sifatida qabul qiladi. Agar bu ideal ijobiy bo'lsa — yaxshi, aks holda bu salbiy oqibatlariga olib kelishi mumkin.

Ijtimoiy tarmoqlar ham yoshlar hayotining ajralmas qismiga aylangan. Ular muloqot qilish, fikr almashish, o'zini namoyon etish imkonini beradi. Ammo ortiqcha foydalanish vaqtni behuda sarflash, real hayotdan uzoqlashish, ruhiy bosim (stress) kabi muammolarni keltirib chiqaradi.

Yoshlar ijtimoiylashuvida media savodxonlik muhim ahamiyatga ega. Ya'ni, yoshlar qaysi axborot to'g'ri, qaysi biri noto'g'ri ekanini ajrata bilishi kerak. Bu esa ularga mustaqil fikrlash va ongli qaror qabul qilish imkonini beradi.

Oila va ta'lim muassasalari bu borada katta mas'uliyatga ega. Ota-onalar farzandlarining internetdan foydalanishini nazorat qilishi, ularga foydali kontentni tanlashda yordam berishi lozim. O'qituvchilar esa dars jarayonida zamonaviy

axborot texnologiyalaridan samarali foydalanib, o'quvchilarda media madaniyatni shakllantirishlari zarur.

Xulosa

Yoshlar ijtimoiylashuvida ommaviy axborot vositalari muhim o'rin tutadi. Ular yoshlarning bilimni oshiradi, dunyoqarashini kengaytiradi va jamiyatga moslashuviga yordam beradi. Shu bilan birga, noto'g'ri foydalanilganda salbiy ta'sir ko'rsatishi ham mumkin.

Shuning uchun yoshlarni to'g'ri yo'naltirish, ularda media savodxonlikni shakllantirish, foydali va zararli axborotni ajrata olish ko'nikmasini rivojlantirish muhimdir. Oila, maktab va jamiyat hamkorlikda ishlasa, yoshlar barkamol, ongli va mas'uliyatli shaxs bo'lib voyaga yetadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
- O'zbekiston Respublikasi "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi". – Toshkent, 1997.
- Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
- Umumiy psixologiya. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
- Yosh davrlari psixologiyasi. – Toshkent, 2019.
- Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2022.
- Maktab pedagogikasi asoslari. – Toshkent, 2018.
- Oila psixologiyasi. – Toshkent, 2021.
- Barkamol avlod tarbiyasi masalalari. – Toshkent, 2020.
- Axborot madaniyati va media savodxonlik asoslari. – Toshkent, 2023.